

Juridik

Den nya fjärrvärmelagen

Idag byter allt fler hushåll i Sverige från olja och el till fjärrvärme. Denna uppvärmningsform svarar idag för hälften av all uppvärmning av bostäder och lokaler i Sverige. Fjärrvärme har en viktig roll i omställningen av energisystemet och i klimatfrågan. Den utbyggnad som hittills skett av fjärrvärmerna har bidragit till ett effektivare energiutnyttjande och ett reducerat utsläpp av klimatpåverkande gaser. Den 1 juli 2008 trädde den nya fjärrvärmelagen ikraft. Lagen syftar främst till att stärka fjärrvärmekundernas ställning och att öka insynen i fjärrvärmeverksamheten.

Tidigare fanns det endast ett fåtal bestämmelser som särskilt avsåg fjärrvärmeverksamhet. År 2002 ansågs det lämpligt att analysera behovet av en tydlig avgränsning mellan fjärrvärmeverksamhet och verksamhet på elmarknaden. Fjärrvärmeutredningen tillsattes och efter en tid lades propositionen "Fjärrvärmelagen m.m." fram (prop. 2007/08:60).

Den nya lagen förstärker fjärrvärmekundernas ställning genom krav på avtalsvillkor, bestämmelser om förhandlingsskyldighet, skydd mot avbrott av fjärrvärmeförsörjning samt tydligare prisinformation. Lagen ålägger även fjärrvärmeföretagen skyldigheter i form av offentlig redovisning av drifts- och affärsförhållanden.

De nya bestämmelserna stärker som sagt kundernas ställning i många avseenden. Beträffande kundens rätt till förhandling om avtalsvillkor är ett fjärrvärmeföretag tvunget att förhandla om kunden så efterfrågar. Om en förhandling inte leder till någon överenskommelse mellan parterna får fjärrvärmeföretaget alternativt fjärrvärmekunden ansöka om medling hos en fjärrvärmenämnd. Nämnden har dock inte till uppgift att fastställa vad som är ett skäligt pris i ett fjärrvärmeavtal.

Regeringsoppositionen har kritiserat frånvaron av fri konkurrens på området. Vice ordförande i näringsutskottet Thomas Eneroth (s) menar att det är oroande att prissättningen sker fritt på en monopolmarknad och förespråkar därför att fjärrvärmenämnden även skall få till uppgift att pröva priset på fjärrvärme. Även Fastighetsägarna Sverige riktar kritik och hävdar att det faktum att fjärrvärmeföretagen har en monopolställning på de orter där de är verksamma medför att det inte finns någon fungerande marknad för fjärrvärme. Av denna anledning har det även av Fastighetsägarna Sverige föreslagits en möjlighet till statlig prövning av fjärrvärmepriserna. Ledamot i näringsutskottet, Björn Hamilton (m) avvisar dock förslaget om statlig prisreglering och menar att parterna själva bör komma överens om en lämplig modell för prissättning.

Lagen stipulerar att avtalsvillkor som för konsumenterna är sämre än vad lagen medger är utan verkan mot denne. Med en konsument avses en fjärrvärmekund som är en fysisk person och som använder fjärrvärme i huvudsak utanför näringsverksamhet.

I en del avtal mellan konsument och fjärrvärmeföretag kan fjärrvärmeföretagen ges en rätt att ensidigt ändra avtalsvillkor till nackdel för fjärrvärmekunden. Kunden skall då skriftligen underretas senast två månader innan ändringen träder i kraft. Fjärrvärmeföretaget är därtill skyldigt att förhandla om de nya avtalsvillkoren om kunden så begär inom tre veckor från det att denne underretades om villkorsändringarna. Fjärrvärmekunden har även rätt att, under vissa omständigheter, säga upp avtalet kostnadsfritt då fjärrvärmeföretaget gjort en ensidig avtalsförändring.

I den nya lagen finns det även en trygghet i distributionen av fjärrvärme till konsumenterna. Av bestämmelserna framgår att distributionen får avbrytas först om konsumenten har försummat sina skyldigheter enligt avtalet och om försummelsen utgör ett väsentligt avtalsbrott. Innan fjärrvärmerna stängs av skall dock fjärrvärmeföretaget ha uppmärksammat konsumenten genom en skriftlig uppmaning till denne och det är först om uppmaningen inte åtföljs som distributionen kan avbrytas. Om omständigheterna ger anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en inte obetydlig personskada eller omfattande sakskada får distributionen dock inte avbrytas.

Det finns även en möjlighet för fjärrvärmeföretagen att avbryta distributionen, inte på grund av konsumentens försummelse, utan på grund av säkerhetsskäl. Detta för att utföra en åtgärd som syftar till att undvika personskador eller omfattande saksador, för att bygga ut fjärrvärmeverksamheten eller för en god distributionssäkerhet. Avbrottet får inte pågå längre än nödvändigt och fjärrvärmeföretaget är skyldigt att ersätta en konsument för eventuellt uppkomna skador som orsakats av störningen.

Den nya lagen innebär även vissa offentlig-rättsliga ålägganden för fjärrvärmeföretagen. Enligt lagens regler tvingas ett fjärrvärmeföretag att lämna uppgifter om verksamhetens drift- och affärsförhållanden. Ytterligare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten får meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen utser, vilket enligt fjärrvärmeförordningen är Energimarknadsinspektionen.

Klimathotet har ökat intresset för fjärrvärme. På lång sikt visar beräkningar att fjärrvärmens an-

Erik Wallberg

del av marknaden har möjlighet att växa från dagens 50 procent till upp till 75 procent. Av denna anledning är det av stor vikt att det finns en fungerande lagstiftning på området som bl.a. skyddar konsumenterna. För att fjärrvärmerna skall kunna expandera ytterligare borde man möjliggöra fri konkurrens i fjärrvärmenäten, dvs. så kallat tred-

jepartsinträde vilket innebär att man kontrakterar utomstående leverantörer till nätet. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning som har till uppgift att klargöra hur ett tredjepartstillträde skulle kunna utformas.